

M a n e l e r

Qayadan endim bugün,
Elimde altın güğüm.
Er kün körge yaremni
Ne dün kördim, ne bugün.

*

Qaya túbünde çoqraq,
Sen gül olsan, men yapraq.
Kel ekimiz qavuşayıq,
Düşman közüne topraq.

*

Qaya qayaya baqar,
Qayadan seller aqar.
Burma mıyıq turganda,
Saqallığa kimbaqar.

*

Derya tibi, saz olur,
Gül açılsa, yaz olur.
Men safia gül deyalmam,
Gülnifi ömrü az olur.

*

Dalda çeçek bir tutam,
Çeçekke taş atalmam.
Yüregimnin köşesisin,
Senden ayrı yatalmam.

*

Bir dalda eki kiraz,
Biri al, biri beyaz.
Yalvarırım mevlâma:
Şu güzeli mana yaz.

*

Qar yağar kürek kürek,
Dağlara terek kerek.
Men yaremni sağındım,
Demirden yürek kerek.

*

Dağda fmdıq ayarım,
Al yavlıqqa qoyarım.
Yarem anda, men ıranda,
Nasıl körip toyarım.

*

Dereden keçilirmi?
Suvundan içilirmi?
Candan aziz dostçığım,
Senden vazgeçilirim?

Dağlarını yoluna baq,
Anterim moruna baq.
Elem etme, güzelim,
Er şeynin sofuna baq.

Qaşlanfi qarasma,
Gül qoydım arasına.
Senin sevgin mel em olsm
Yüregim yarasına.

Kayadan indim bugün,
Elimde altın güğüm.
Her gün gördüğüm yarimi,
Ne dün gördüm, ne bugün.

*

Kaya dibinde kaynak,
Sen gül olsan, ben yaprak.
Gel ikimiz kavuşalım,
Düşman gözüne toprak.

*

Kaya kayaya bakar,
Kayadan seller akar.
Burma bıyıklı dururken,
Sakallıya kim bakar.

*

Derya dibi saz olur,
Gül açarsa yaz olur.
Ben sana gül diyemem,
Gülüñ ömrü az olur.

*

Dalda çiçek bir tutam,
Çiçeğe taş atamam.
Yüregimin köşesisin,
Senden ayrı yalamam

*

Bir dalda iki kiraz,
Biri al biri beyaz.
Yalvarırım mevlâma,
Şu güzeli bana yaz.

*

Kar yağar kürek kürek,
Dağlara ağaç gerek.
Ben yarimi özledim,
Demirden yürek gerek.

*

Dağda fındık toplarım,
Al mendile koyarım.
Yarım orda ben burda,
Nasıl görüp doyarım.

*

Dereden geçilir mil
Suyundan içilir mi?
Candan aziz dostum,
Senden vaz geçilir mi?

*

Dağların yoluna bak,
Entarimin moruna bak.
Sitem etme güzelim,
Her şeyin sonuna bak.

*

Kaşlarının karasına,
Gül koydum arasına.
Senin sevgin melhem olsun,
Yüregimin yarasına.

Kökte yıldız eladır,
Yar sevmesi belâdır.
Yar sevip ayrılması
Bir yıkılmış binadır.

Qaya túbünde lâle,
Topladım dane dane.
Bütün köynin içinde
Menim yarem bir dane.

*
Evim aldı al çeçek,
Arasında mor çeçek.
Al çeçekni taqındım,
Menyaremni sağındım.

*
Aqız saçm tararsm,
Bir kün meni ararsın.
Ne kiçiksin, ne büyük,
Tamam orta qararsm.

*
Yaylalarda boran bar,
Meni dertke qoyan bar.
Çek qayıqçı küreginni,
Mana yolda baqqan bar.

*
Bağa vardım yüzüme,
Çubuq urdı közüme.
Yarem, sana ne oldu,
Baqmaz oldın sözüme.

*
Bağa vardım nar için,
Gül qopardım yar için.
Bütün dostlar düşman oldu
Seni sevdiğim için.

*
Suv aqar billur billur,
Çevresi qızıl güldür.
Avelegen gögercinnen
Mana sağlığın bildir.

*
Qozulı qoyun bağırır,
Qozusım çağırır.
Yarem mana mektup yazmay,
Ona canım ağırır.

*
Qaranfil oyulırmı?
Qafese qoyuhrmı?
Senin kibi güzele
Dünyada doyulırmı?

*
Ay doğar anasından,
Bulutlar arasından.
Men yaremni tanırım
Qaşlarm qarasmdan.

Gökte yıldız eladır,
Yar sevmesi belâdır.
Yari sevip ayrılması
Bir yıkılmış binadır.

Kaya dibinde lâle,
Topladım tane tane.
Bütün köyün içinde
Sevdiğim bir tane.

*
Evin önü al çiçek,
Arasında mor çiçek.
Al çiçeği takındım,
Ben yarimi özledim.

*
A kız saçını tararsın,
Bir gün beni ararsın.
Ne küçüksün ne büyük,
Tam orta kararsın.

*
Yaylalarda boran var,
Beni derde koyan var.
Çek kayıkçı küreğini,
Bana yolda bakan var.

Bağa vardım üzüme,
Çubuk vurdu gözüme.
Yarım sana ne oldu,
Bakmaz oldun sözüme.

Bağa gittim nar için,
Gül kopardım yar için.
Bütün dostlar düşman oldu,
Senin sevdiğim için.

*
Su akar billur billur,
Çevresi kırmızı güldür.
Havalanan güvercinle
Bana sağlığını bildir.

*
Kuzulu koyun bağırır,
Kuzusunu çağırır.
Yarım bana mektup yazmıyor,
Ona canım ağırır, (üzülürüm)

*
Karanfil oyulur mu?
Kafese koyulur mu?
Senin gibi güzele
Dünyada doyulur mu?

*
Ay doğar anasından,
Bulutlar arasından.
Ben yarimi tanırım
Kaşlarının arasından.

Mane mane maneler,
Yoq içinde daneler.
Yeşil kiyer, al kiyer,
Çeşit kiyer yareler.
*

Mane mane manem yoq,
Men öksüzim anem yoq.
Şu zevqlı dünyada
Qayğım çekken yarem yoq.
*

Memer qaya oyulmaz,
Çil balası soyulmaz.
Bir yüz değil bin yaşasaft,
Bu dünyaya toyulmaz.
*

Özen içi taş qaya,
Yarem buzunda taya,
Pek çok kezdım peşinden
Ketti emeğim zaya.
*

Qaranfil olacaqsm,
Sarıp solacaqsm.
Men anafinen tanıştım,
Sen benim olacaqsm.
*

Qayadan endim eniş,
Yavluğım tolu yemiş.
Yareme de yolladım,
O da evde yoq imiş.

Suv üstünde dalım yoq,
Dünya tolu malım yoq.
Eller ne dese desin,
Aynlacaq alım yoq.

Zeytun yaprağı yeşil,
Tübünde qave pişir.
Sen qaveni içkende
Meni xatrıne tüşür.
*

Suv yanında şişesi,
İçindemelevşesi.
Kel yanıma oturçı,
Ciğerimin köşesi.
*

Men padişah değilim,
Lanet onun taxtına.
Sırma perçem, qalem qaş,
Sensin benim baxtına.
*

Leblebi qoydım tasa,
Toldurdım basa basa.
Yarem xasta, men xasta,
Leblebi qaldı tasta.

Mani mani maniler,
Yok içinde taneler.
Yeşil giyer, al giyer,
Çeşitli giyer yarler.
*

Mani mani manim yok,
Ben öksüzüm, annem yok.
Şu neşeli dünyada
Kaygımı çeken yarım yok.

Mermer kaya oyulmaz,
Keklik yavrusu kesilmez.
Bir yüz değil, bin yaşasın,
Bu dünyaya doyulmaz.
*

Nehrin içi taş, kaya,
Yarım buzunda kayar,
Çok fazla gezdim peşinden
Gitti emeğim boşa.
*

Karanfil olacaksın,
Sarıp solacaksın.
Ben annenle tanıştım,
Sen benim olacaksın.
*

Kayadan indim iniş (aşağı)
Mendilim dolu yemiş.
Yarime de yolladım,
O da evde yok imiş.
*

Su üstünde dalım yok,
Dünya dolusu malım yok.
Eller ne derse desin,
Ayrılacak halim yok.
*

Zeytin yaprağı yeşil,
Dibinde kahve pişir.
Sen kahveni içerken
Beni hatırına getir.
*

Su yanında şişesi,
İçinde menevşesi.
Gel yanıma otursana,
Ciğerimin köşesi.
*

Ben padişah değilim,
Lanet onun tahtına.
Sırma perçem, kalem kaş,
Sensin benim bahtına.

Leblebi koydum tasa,
Doldurdum basa basa.
Yarım hasta ben hasta,
Leblebi kaldı tasta.

ALİM AZAMAT OĞLU AQQIND A ESERLERDEN NUMUNELER

ALİM

Alim, alim, demekten,
Men kesildim yemekten.
Doqtur qurtar felekten,
Yaralıman yürekten.
Aman da, Alim, of...of.
Canım da, Alim, of...of.
Alimnin anası bar,
Belinde qaması bar.
Alim (de) düşman elinde,
Yürekten yarası bar.
Aman da, Alim, of...of.
Canım da, Alim, of...of.
Alim keter bazara,
Oğratırlar nazara.
Alim öldi degenler,
Özü kirsın mezara.
Aman da, Alim, of...of.
Canımda, Alim, of...of.

MEN CJARASUVĞA TOYĞA BARDIM

Men Alimnin, ey ağalar, faslın söyleyim,
Başımızda qara yazı, ona neyleyim?

Bir yavluq için, ey ağalar, Sibirge kettim,
Zabitlernen uzlaşamay, men neler çektim.

Alim Sibirge ketti dep, anam da ağlamasın,
Garip babam boğazına da taşlar da bağlamasın.

Tamam altı ay, ey ağalar, zindanda yattım,
Zabitlernen uzlaşamay dertlere battım.

Men Qarasuvğa toyğa da bardım, davulğa oynadım,
Tuzla- toru alaşemnen çarşısın boyladım.

Borulçanm bol suvundan atımın atlattım,
On eki deljan bazirgännın ötüni patlattım.

BorulçanıfL bağçasmda yaman uruldım,
Tuzla torum yuvarlandı, cayav cuvurdım.

Egerimni túbüme qoyıp, obada oturdım,
Beş yüz asker sarıp aldı, kene de qurtuldım.

Men Çjarasuv köpürinde, çoq gece bekledim,
Kelgen keçken beylerge tüfeğim tikledim.

Toğay qırnm astında general bastım,
Deljannm artına boynundan astım.

Deljannın köpçegine atımın bağladım,
Baqır da para begenmeyip, kümüş sayladım.

Yedi kün em yedi de gece ot otlap kezdim,
Ozu suvura, ey ağalar, yaldap da keçtim.

Men Qarasuvğa toyğa da bardım, sof rağa oturdım.
Sinisini altın toldurğan son, şundan duyuldun.

ALIM AZAMAT OĞLU İLE İLGİLİ ESERLERDEN ÖRNEKLER

ALİM

Alim Alim demekten,
Ben kesildim yemekten.
Doktor kurtar felekten
Yaralıyım yürekten.
Aman Alim of, of,
Canım Alim of, of.
Alim'in anası var,
Belinde kaması var.
Alim düşman elinde,
Yürekten yarası var.
Aman Alim of, of,
Canım Alim of, of.
Alim gider pazara,
Uğratırlar nazara.
Alim öldü diyenler,
Kendisi girsın mezara.
Aman Alim of, of,
Canım Alim of, of.

BEN KARASU'YA DÜĞÜNE VARDIM

Ben Alim'in ey ağalar, faslını söyleyeyim,
Başımızda kara yazı, onu neyleyeyim ?

Bir mendil için ey ağalar, Sibirya'ya gittim,
Zabitlerle uzlaşamaytp, ben neler çektim.

Alim Sibirya'ya gitti diye, anam da ağlamasın
Garip babam boğazına taşlar da bağlamasın.

Tam altı ay, ey ağalar, zindanda yattım,
Zabitlerle uzlaşamayıp dertlere battım.

Ben Karasu'ya düğüne de gittim, davulla oynadım,
Küle kaçan doru donlu alçak boylu atımla çarşısını
boyladım.

Borulça'nın bol suvundan atımı atlattım,
On iki deljan tüccarın ödünü patlattım.

Borulça'nın bahçesinde çok fena vuruldum,
Küle kaçan doru atım yuvarlandı, yayan da koştum.

Eğrimi altıma koyup, obada oturdum,
Beş yüz asker etrafımı sardı, gene de kurtuldum.

Ben Karasu köprüsünde çok geceler bekledim,
Gelen geçen akaylere tüfeğimi dikledim.

Togay kırnın altında general bastım,
Deljanın arkasına boynundan astım.

Deljanın tekerine atımı bağladım,
Bakır parayı begenmeyip, gümüşi seçtim.

Yedi gün ve yedi gece ot otlayarak gezdim,
Ozu suyunu ey ağalar, yüzerek geçtim.

Ben Karasu'ya düğüne vardım, sofraya oturdum.
Sinisini altın doldurduktan sonra, bundan fark edildim.

QARAVULLAR MEYDANINDA

Qarasuvbazarran Qarağaçqa taba tarafında 'Qaravullar meydanı' değan bir meydanlıq bar. Bu meydanlıqqa Alim er zaman kelip-kete turğan, lâkin onıfl mında kelip ketkenini iç kimse bilmey eken. O Qarasuvbazarda olğan bütün toylarğa kele, yaşlarnen beraber otura, olardan tırnaq qadar çekinmey eken.

Künlernin birinde Alim Qarasuvbazarğa sünnet toyuna tuşken. O toy saibinin evinde yatıp qalğan. Toynıfı sabasına Boboviç özünün kayası ve sudyası Acı Selâmetnen beraber Qarasuvbazarda yaşağan zenginlerni ve esir köylülerni topla, Alimni tez künlər içinde tutmaq aqqında padişanın emiri çıqqanını ve bu emir boyunca şimdi er kesni silâlamp, Alimni qıdırmağa çıqmalarını mecbur etkenler. Bu xaberni şu saat Alimge yetiştirgenler.

Alim yatqan yerinden turıp:

-Aydı, öyle olsa, men olarğa özüm barayım! - değan.

Arası çoq keçmeden, Qarasuvbazarda olğan baylar, mirzalar tüfek, qılıç, qama, pıstav taqınıp çıqqanlar. Esir köylülernifi ellerine ise, ne rast kelse, onı tutturıp çıkarğanlar. 'Qaravul meydanında' toplanğanların iç birisinin eli boş değıl eken. Kimisi, demir senek, kimisi balta ve pıçaq alğanlar. Bular Alimni qıdırmağa ketecek olıp turğan arada, Yanı Cami maallesinden bir toz-duman ve at ayaqlarının patırdısı qopa, tap yernifi bile, titregeni duyula eken. Meydanlıqnın başında bir atlı peyda ola. Bu atlı xalq üyürimi olğan yerge bir keliş kele amma, körmelisin! Bu atlının kelgenini körge, Boboviçnin kayası abdırıp başlağan. Xalq ekige bölünge. Atlı doğru Acı Selâmetnin qarşısına kelip:

-Oğurlar ola, Selâmet ağam, benim eşitkenime köre, bugün siz Alimni yaqalamağa çıqqansız! - değinde, Acı Selâmetnin cırayı türleñip başlağan.

-Abdırama, Selâmet ağam, abdırama! Men sizni çoq zametke qoymacaq olıp, özüm keldim. Qana, köz batırğan soyufız, tutun meni! Men Alimnen! Baq, silâ kötergeñ soyufız başsız qalmasıñ! - dep tozlu toruğa eki qamçı urgan ve bir daa Alimni bulsañ al!

Alimnin bu sözlerini eşitken zenginler, dersin tam/ demir kesilgenler. Lâkin Alim ketken son, 'Qana, ne atmadın? Sen ne atmadın?' dep, biri-birini sÖge ekenler. Alim şu yerden, doğru Almağa barğan. Anda qavege kirip aşığan, qara qave içken ve kene atma mingen de, Almanı keçkeni kibi, keleyatqan 40 kervannı toqtahp şeylerini tutup alğan ve fuqareler arasında darqatıp bergen.

Künlərden bir küñ, kene Alim Kefeye ketken yolda poçtanı beklegen. Poçta biraz keçikip kelgeñ olsa da, Alim poçtanın kelegeğini bilip, andırıp tur-

NÖBETÇİLER MEYDANINDA

Karasupazar'ın Karağaçqa tarafında "Nöbetçiler meydanı" isimli bir alan var. Bu alana Alim her zaman gelirmiş, fakat onun buraya gelip gittiğini hiç kimse bilmiyormuş. O, Karasupazar'da yapılan bütün düğünlere gelir, gençlerle oturur, onlardan tırnak kadar bile çekinmezmiş.

Günlərden bir gün Alim Karasupazar'a sünnet düğününe inmiş. O, düğün sahibinin evinde yatmış. Düğünün sabahına Boboviç, kendi kâhyası ve yargıcı Hacı Selâmet ile beraber Karasupazar'da yaşayan zenginleri ve esir köylüləri toplayıp, Alim'in tez güñler içinde yakalanması hakkında padişah* emrinin çıktığını söylemişler ve bu emirle şimdi herkesi silâhlanıp, Alim'i aramak için çıkmaya mecbur etmişler. Bu haberi hemen Alim'e ulaştırmışlar.

Alim yattığı yerden kalkarak:

-Haydi öyleyse, ben onlara kendim gideyim, demiş.

Çok geçmeden, Karasupazar'da bulunan zenginler, mirzalar tüfek, kılıç, kama, tabanca takıp çıkmışlaar. Esir köylülerin ellerine ise, ne rast gelirse, onu tutuşturup çıkarmışlar. "Nöbetçiler meydanında" toplananların hiç birinin eli boş değılmiş. Kimi demir yaba, kimi balta ve bıçak almışlar. Bunlar Alim'i aramaya gitmeye niyetlendikleri bir sırada, Yeni Cami mahallesinden bir toz duman ve atın ayaklarından çıkan gürültü kopar, ta yerin bile titredığı hissediliyormuş. Meydanın başında bir atlı ortaya çıkar. Bu atlı halkın toplandığı yere öyle bir geliyor ki, görülmeye değıer. Bu atlının geldiğini gören Boboviç'in kâhyası şaşırmağa başlamış. Halk ikiye bölünmüş. Atlı doğru Hacı Selâmet'in karşısına gelerek:

-Uğurlar ola, Selâmet ağa, benim işittiğıme göre siz bugün Alim'i yakalamak için çıkmışsınız, deyince, Hacı Selâmet'in rengi atar.

-Telâşlanma, Selâmet ağa, telâşlanma! Ben size çok zahmet vermemek için, kendim geldim, hadi, en yiğit olanınız, yakalayın beni, ben Alim'im, bak, silah kaldıranınız başsız kalmasıñ, demiş ve kül rengine dönen doru ata iki vurmuş ve bir daha Alim'i bulabilirsen, bul.

Alim'in bu sözlerini işiten zenginler, sanki tam bir demir olmuşlar. Fakat Alim gittikten sonra, hani, niçin ateş etmedin, diye birbirlerine kızmaya başlamışlar. Alim oradan doğru Alma'ya gitmiş. Orada kahveye girip yemek yemiş, kara kaahve içmiş ve gene atına binip Alma'yı geçtikten hemen sonra, gelen kırk kervanı durdurup eşyalarını almış ve fakirlere dağıtmış.

Günlərden bir gün Alim gene Kefe'ye giden postayı beklemiş. Posta biraz gecikmiş olsa da, Alim postanın geleceğini bilerek dikkatle beklemiş. Posta ge-

ğan. Poçta keleyatqanda, Alim birden onıfı öğüne çıqqan, amma pomeşçik om apansızdan atqan ve bu yerde Alimnifi atı ölgen, özü ise, ayaqtan yaralanğan. Alim kene qaçıp qurtulğan. O dağlar içinden, gizlene-gizlene doğru benim qart babamnın çalasına kelgen de:

-Umer ağa, meni bir pomeşçik attı, lâkin o da sağ qalmaz, siz Umer ağa, Acı Mamutqa barınız da aytınız ona, kelip benim ayağımdaki saçmaları çıqarsıfı, - degen.

-Acı Mamut, o vaqıt pek metinli ekimlerden eken. Ana bu ekim Alimge bir saan sıylı aş da yaşıtıp, doğru qart babamnın çalasına kelgen, Alimnifi ayağındaki saçmaları çıkarğan son, qaytqan. Menim qartbabam Alimge çoq yardımlar ete eken. Bunıfı içün, onı sud etip, türmege bile qapağanlar. Sonundan qurtulğan.

Bir kere daa şay olğan. Bağça-elinin pomeşçigi er kün Alimni qıdırmağa adam cibere ve bütün yollarıft başına qaravullar saldırır eken. Bir kün, Alimni qıdırğanlardan bir qaçı, qart babam qaravullıq etken yerge kelip:

-Alimni körmedifüzmi, qartım? - dep soğanlar.

-Yeq, körmedim! Ya onı menden ne soraysmız, men Alimni izlep cürmeyim de galiba? - degen. Lâkin şu vaqıp, Alim onıfı çalası içinde yata eken. Qart babam eşitkenini Alimge kelip aytqan. O:

-Qana ne tarafqa kettiler, - dep yerinden turğan.

Qartbabam Biyeli tarafını köstergen. Alim bir qaç kereler sızgırğan sofı qart babama:

-Yazıq, qartım, şularnı nafile qaçırgansıfı. Ke-tirgeydifi çalaşqa, otunşır, laf eter edik. Belki qay-tarlar, ne deysifiiz?

-Yeq endi kelmezler.

-Öyle olsa, ketmek kerek.

Qart babam bir daa baqsa, çalaşqa doğru celüvnen kelgen bir atnı körgen. Bu at Alimnifi öğüne kelip toқтаğanı kibi, Alim onıfı arqasma sıçrap min-gen de:

-Aydı, sağlıknen qalıfız, Umer ağa! Men daa kelirim! - degen.

Arası çoq keçmeden o onı araştırap cür-gen adamlarran peşinden yetken de: -Oğurlar ola, yoldaşlar! Yolumuz qayaqqa?

-Qaydadır deysifi, qardaşım, bizim po-meşçigimiz çibinge devni yutturacaq ola, bizge Alimni qıdırta. O Alim, biz kimmiz, biz onıfı ya-nında çibindirmiz, bu iç olacaq şey mi?

-Ya sizler kim olasıfız?

-Esir köylüler.

-Öyle olsa, men sizni azat etem, siz şimdi doğru Smail mirzanın sarayına yetişiniz de, aytıfız, Alim ofia musafirlikke baracaq ola, bundan da gayrı, bu-

lirken, Alim birden onun önüne çıkmış, ama pomeşçik* ona aniden ateş etmiş ve orada Alim'in atı ölmüş, kendi de yaralanmış. Alim gene kaçıp kurtulmuş. O, dağların arasından gizlice doğru benim büyük babamnın kulübesine gelmiş ve:

-Ömer ağa, bana bir pomeşçik ateş etti, ama o da sağ kalmaz. Siz Ömer ağa, Hacı Mahmut'a gidin ve ona söyleyin, gelip benim ayağımdaki saçmaları çıkarsın, demiş.

Hacı Mahmut, o zamanlar çok meşhur hekimlerdenmiş. İşte bu hekim Alim'e bir sahan iyi yemekler yaptırap, doğru büyük babamnın kulübesine gelmiş, ayağındaki saçmaları çıkardıktan sonra dönmüş. Benim büyük babam Alim'e çok yardım ediyormuş. Bunun için onu suçlayarak hapishaneye bile sokmuşlar. Sonradan kurtulmuş.

Bir kere daha böyle olmuş. Bağça-eli'nin pomeşçigi her gün Alim'i aramak için adam gönderiyor ve bütün yolların başına nöbetçiler koy duruyormuş. Bir gün Alim'i arayanlardan birkaçı büyük babamnın nöbetçilik yaptığı yere gelerek:

-Alim'i görmediniz mi amca, diye sormuşlar.

-Yo hayır, görmedim! Peki onu benden niçin soruyorsunuz, ben Alim'in peşinden gezmeyorum her halde, demiş. Fakat o sırada Alim, onun kulübesinin içinde yatıyormuş. Büyük babam duyduğunu gelip Alim'e söylemiş. O:

-Hani ne tarafa gittiler, diye yerinden kalkmış.

Büyük babam Biyeli tarafını göstermiş. Alim birkaç kere ısıklık aldıktan sonra büyük babama:

-Yazık baba, şunları nafile yere kaçırmışsın. Getirseydin kulübede oturur konuşurduk. Belki dönerler, ne dersin?

-Hayır, artık dönmezler.

-Öyleyse, gitmek lâzım.

Büyük babam tekrar baktığında kulübeye doğru yel gibi gelen bir atı görmüş. Bu at Alim'in önüne gelip durur durmaz, Alim onun sırtına binmiş ve:

-Haydi, sağlıkla kalınız, Ömer ağa! Ben gene gelirim, demiş.

Aradan çok geçmeden o onu arayan adamların peşinden yetişmiş ve:

-Uğurlar ola yoldaşlar! Yolumuz ne tarafa?

-Nereyedir dersin, kardeşim bizim pomeşçigimiz sineğe devı yutturmak istiyor, bize Alim'i aratıyor. O Alim, biz kimiz, biz onun yanında sineğiz, bu hiç olacak şey mi?

-Peki siz kimsiniz?

-Esir köylüleriz.

-Öyleyse, ben sizi azad ediyorum, siz şimdi doğru İsmail mirzanın sarayına gidin ve deyin ki, Alim ona misafir olarak gitmek istiyor, ayrıca bugünden sonra

günden son 'Çeşmeli terek' yarana kelip toqtap, ratlanğan köylülernin özlerine ve ayvanlarına qı-İmmasm. Eğer bugünden son da toqunsa, ırana bu tobulğı qamçımnen arqasını sindiririm, anladınız mı? Mma, men Alimim! Aydı, tez ketiniz ve benim aytqanlarımın onı ille ayırınız! - değen. Esir köyüler Alimnin aytqanlarını, Smail mirzağa bildirgenler. Lâkin Smail mirzanın oğlu Memiş, 'Çeşmeli terek' ke kelip toqtağan köylülerge qılınmaqnı ep devam etken. Alim bum eşitken. Bir kün gece, Alim Memişnin evine barıp, oran arqasını qamçınen tilim-tilim tilip alğan ve eğer kene qılınmaqnı devam etirse, bir daa kelgende öldüreceğini aytqan.

Şu yerden Alim Qarasuvbazarğa kelgen, biraz oturıp eglengen son, ikinci künü bir daa kelegeğini aytıp, ketken.

Bu xaberni, Babacanğa ve politsiyağa kimdir bildirgen. Politsiya kayası bütün zenginlerni silâlandırıp, Alimnin kelecik yolum zincirlep aldırğan.

Alim Qarasuvbazarğa doğru kelgende, bu alnı sezgen. Biraz vaqıt olarğa indemegen, yaqınlağan vaqıtta qoluna balq balq etip, kümüş parıladağan qılıcını ala ve:

-Dostum olğanlar bu tarafqa, düşman ise, qarşıma çıqsınlar! -dep qılıcını ofilu-sollu siltep başlağan da, düşman alqası içinden qaçqan. Alim ketken son, biraz vaqıt qorqulanndan eslerini topla olamağan baylar, mirzalar biri-birine:

- Senin tüfeğini attımı? Ya senin tüfeğin, pek qorqtınmı, - dep soraşa ekenler. Bu yerde ziyade qorqqan bir zengin yanındaki diğer zengine:

-Özüm qorqmadım, amma yüreğim tırım-tınn oynadı, - değen.

QARAUQAQ

Qaraqulaq değen adam, Qarasuvbazarda tay-falar maallesinde yaşay eken. Bu adam, Alimnen pek dost olğan. Alim Qarasuvbazar ortalarında bulunğan vaqıtlarda, şeerge de sık sık tüşe ve Qaraqulaqnın evinde geceley eken. Bu adam, özü tay-falardan olup, pek yaman mazalı, sağlam, merametli bir adam eken. Qaraqulaq Alimge elçilik ete, ona çeşit türlü yanı haberler bildire eken.

Alim Qarasuvbazarğa tuşken sayın, bir qaç fuqarege yardım ete ve Memiş ağanın qapısını pıştavnen atıp, delme-teşik etip qayta turğan eken.

-Ey... ey...y... qardaşım, biz ne bilemiz? Biz daa, Alimnin pomeşçiklerge qılınuvının, fuqarelerge yapqan yararlıqlannın binde, birini bilmeymiz. Alim, kırq kervan saqçısını tiz çöktürgen Alimdir, o! O, Alim demekten Alim olğan. Eğer, o vaqıt Alimde 40 50 adam olğaydı, olar çoqtan, Qırım po-

"Çeşmeli terek"ın yanına gelip durarak dinlenen köylülerin kendilerini ve hayvanlarını rahatsız etmesin. Eğer bugünden sonra da rahatsız ederse, işte bu kızılık ağacından yapılma kamçımınla sırtını kırarım, anladınız mı? İşte ben Alim'im. Haydi çabuk gidin ve benim söylediklerimi ona mutlaka söyleyin, demiş. Esir köylüler Alim'in söylediklerini Smail mirzaya anlatmışlar. Fakat ismail mirzanın oğlu Memiş, "Çeşmeli terek"e gelip duran köylülerini rahatsız etmeye devam etmiş. Alim bunu duymuş. Bir gece Alim Memiş'in evine gidip, onun sırtını dilim dilim dilimlemiş ve eğer gene rahatsız etmeye devam ederse, bir daha gelişinde öldüreceğini söylemiş.

Oradan Alim Karasubpazar'a gelmiş, biraz oturup oyalandıktan sonra, ikinci günü tekrar geleceğini söyleyip gitmiş.

Bu haberi Babacana ve polise birisi bildirmiş. Polis bütün zenginleri silâhlandırıp, Alim'in geleceği yolu tamamen zincirletmiş.

Alim Karasupazar'a doğru gelirken, bu durumu fark etmiş. Biraz onlara sesini çıkarmamış, yaklaştığı zaman eline pırıl pırıl parlayan kılıcını almış ve:

-Dostum olanlar bu tarafqa, düşmanlarım ise karşı tarafqa çıksınlar, diye kılıcını sağlı sollu sallamaya başlamış ve düşmanın ortasında kaçmış. Alim gittikten sonra, bir müddet korkularından kendilerine gelemeyen zenginler, mirzalar birbirlerine:

-Sen tüfeğinle ateş ettin mi, ya sen ateş ettin mi, çok korktun mu diye birbirlerine sormuşlar. Orada çok korkan bir zengin yanındaki diğer zengine:

-Kendim korkmadım, ama kalbim yerinden oynadı, demiş.

KARAKULAK

Karakulak isimli adam, Karasupazar'da çingeneler mahallesinde yaşıyormuş. Bu adam, Alim ile çok iyi dost imiş. Alim Karasupazar'ın civarında olduğu zaman, şehire de sık sık iner ve Karakulak'ın evinde gecelermiş. Bu adam, kendisi çingeneymiş ve çok iri, sağlam, merhametli bir adammış. Karakulak Alim'e elçilik yapar, ona çeşitli yeni haberler verirmiş.

Alim Karasupazar'a indikçe birkaç fakire yardım eder ve Memiş ağanın kapısını tabancayla ateş ederek delik deşik yapar sonra dönermiş.

-Heey kardeşim, biz ne biliyoruz? Biz daha Alim'in pomeşçiklere yaşattığı sıkıntıların, fakirlere yaptığı yardımların binde birini biliyoruz. Alim, kırk kervan koruyucusunu diz çöktürmüş Alim'dir o! O, Alim demekle Alim olmuş. Eğer, o zaman Alim'in kırk elli adamı olsaydı, onlar çoktan Kırım pomeşçiklerini denizde boğarlardı. O tek başına da, zenginlerin, po-

meşçiklerini denizge boğar ediler. O bir özü de, zenginlerinin, pomeşçiklerinin aqlarında kelgen. Eğer, Kefeden çıqqan bezirganlar, Alimnin Qarasuvbazar, Eski Qnm dağlan boyları cürgenini eşitseler, artlarına aylanıp qayta ekenler. Alimnin adını eşitkende, ağalarran etleri-tenleri titrey eken.

Alim fuqarelerini pek acıy eken. Bir kere, gecenin bir mailinde, o Borulça betten kelip, Qarasuvbazarda tayfalar yaşağan maallenin yanından keçip kete yatqanda, şeernin en kenarında olğan bir evde tmq-tmq kelgen inlevler, ağlağan yaş bala seslerini eşitken. Gecenin bir vaqıtında olğan bu ziy-çuvnın sebebini anlamaq maqsadınen, Alim şu evnin penceresi tübüne barıp, biraz vaqıt dinlenip turğan. Evdeki balaların aş istep, ağlağanlarını anlağan.

Bu gece, tısta qaranlıq, ay yoq, kök yüzünde qara bulutlar dolana ekenler. Eğer, böyle bir gecede, pencereni kelip qaqsalar, insağa ne qadar, titis keke turğan! Alim bunun farkma barğandır. Lâkin, içeride açıqtan ifilegen balalar, Alimge pencerem qaqlamağa mecbur etkenler. O pencereni tısırdatıp, yavaştan:

-Emce, aç qapmnı, men alla musafirimen, sana aytacaq sözüm bar, - değende içeriden:

-Kim o, sana ne kerek? - değen, abdıravuş ses eşitilgen. Evnin içini sükûnet qaplağan. Atta, ötmek istep, ağlaşqan balaçıklar bile ağlavlarını toqtatqanlar. Arası bir qaç daqqalar keçken son, tayfa yavaştan pısırdap:

-Açayıqmı? - değen.

Alim qapının açılmasını bayağı beklegen son bir daa:

-Emce aç-aç! Menden çekinme, men Alimmen, sana aytacaq şeyim bar, değen. Alimnin adını eşitken tayfa, aman qapım açqan da:

-Xoş keldin, Alim ağa, buyur-buyur! - değen.

-Sav oluftız, içeriğe kirip oturmaycaqman, siz çıqmız azbarğa, - değen. Bu tayfa azbarğa çıqqanı kibi Alim ona:

-Mma emce, al mınavı paralarını da şimdi doğru furuncığa barıp, ondan ötmek alıp kel ve şu sabiylerini toydur! Aydı tez ol! Men sen kelgence bu yerde beklermen! "değen.

-Alla razı olsun, Alim ağa, lâkin şimdi furunğa barmam. Episi bir, o furuncı yatqan yerinden turıp, mana ötmek bermez, meni quvıp qaytarır. O xıyanetke aqşam çoq yalvardım, borça bir funtçıq ötmek bermedi. Şimdi barsam, sopalap quvalar.

-Aydı-aydı, bar ket, tez ol! O seni quvalamaz!

Tayfa şu yerden, doğru furuncınıft evine doğru cürüş etken. Arası çoq keçmeden, qaranlıq içinde bir qaraltı peyda olğan. Alim qarşına kelgen bu qaraltınm, kim olğanını birden tanıp olamağamndan, evnin taldasma çekilgen, lâkin ötmek almağa ketken tayfanın boş qaytqanmı körgei kibi, taldadan çıqıp:

meşçiklerin haklarından gelmiş. Eğer Kefe'den çıkan tüccarlar Alim'in Karasupazar ve Eski Kırım dağlarının etrafında dolaştığını işitirseler, gerisin geriye dönüp gidiyorlarmış. Alim'in adını duyunca, ağaların etleri bedenleri titriyormuş.

Alim fakirlere çok acırmış. Bir kere gecenin bir vaktinde, o Borulça tarafından gelip, Karasupazar'da çingenelerin yaşadığı mahallenin yanından geçerken, şehrin en kenarında bulunan bir evde hafif hafif inlemeler, ağlayan küçük çocuk sesleri işitmiş. Gecenin bir vaktinde olan bu gürültünün sebebini anlamak maksadıyla, Alim o evin penceresinin dibine gitmiş, biraz dinlemiş, evdeki çocukların yemek istedikleri için ağladıklarını anlamış.

O gece dışarısı karanlıkmış, ay görünmüyormuş ve gökyüzünde kara bulutlar dolanıyormuş. Eğer böyle bir gecede, gelip pencereni vururlarsa, insan ne kadar çok ürker. Alim de bunun farkındadır. Ancak, içeride ağıltan inleyen çocuklar, Alim'i pencereye vurmaya mecbur etmişler. O, pencereyi hafifçe vurarak yavaştan:

-Amca, aç kapını, ben Tanrı misafiriyim, sana söyleyeceklerim var, deyince içeriden:

-Kim o, sana ne lâzım, diyen şaşkın bir ses işitilmiş. Evin içini sessizlik kaplamış. Hatta ekmek isteyip ağlayan çocuklar bile ağlamalarını kesmişler. Aradan birkaç dakika geçtikten sonra, çingene yavaştan fısıldayarak:

-Açalım mı, demiş.

Alim kapının açılmasını epey bekledikten sonra bir daha:

-Amca aç aç! Benden çekinme, ben Alim'im, sana söyleyeceğim şeyler var, demiş. Alim'in adını işiten çingene, hemen kapıyı açmış ve:

-Hoş geldin Alim ağa, buyur buyur, demiş.

-Sağ olun, içeriye girip oturmayaacağı siz çıkın bahçeye, demiş. Bu çingene bahçeye çıkar çıkmaz Alim ona:

-İşte amca, al bu paralan da, şimdi doğru fırıncıya gidip, ondan ekmek alıp gel ve bu çocuklarını doyur. Haydi çabuk ol, ben sen gelene kadar burada beklerim, demiş.

-Allah razı olsun, Alim ağa, fakat şimdi fırına gitmem. Hepsi aynı, o fırıncı yattığı yerden kalkıp da bana ekmek vermez, beni kovup gönderir. O haine akşam çok yalvardım, borca bir parçacık ekmek vermedi. Şimdi gidersen beni döverek kovalar.

-Haydi hayd git, çabuk ol! O seni kovmaz!

Çingene oradan doğru fırıncının evine doğru gider. Aradan çok geçmeden, karanlığın içinden bir karaltı çıkar. Alim karşısına gelen bu karaltının kim olduğunu hemen tanıyamadığı için, evin gölgesine çekilmiş. Fakat ekmek almaya giden çingenenin boş döndüğünü görünce, evin gölgesinden çıkıp:

-Qana, ne için boş qaytası? - dep sorağan.

-Alim ağa, furuncı quvdı, ket pezevenk, şimdi geceleyn ötmek olmaz! İnsana aman-aralıq bermeysiniz! Dünyadan coyulub bitmediniz, xızırlar! - dep sögdi, değende, Alim:

-Aydı öyle olsa, tüş peşime, beraber barayıq, - degen.

Alim tayfanın ogünde dev kibi adımlay, tayfa ise, onın artından cotaqlay eken. Furuncmın evi yanına barğanlar, amma bu yerde bir gorodovoy peyda olğanı körgerler. Alim ondan asla da çekinmey. Olâ, o arslan!... Arslan qorqarmı? Ofia senin gorodovoyın ne olacaq?! Belinde qaması, qılıcı, elinde ekişer-ekişer pıstavi ve arqasmda burqasını yapmğan, közün eyilik körsin!

O apansızdan gorodovoyın üstüne atılğan:

-Sesin çıqmasın, atarman! Eğer canından bezgen olsan, qıçır! Alimmen! Qana, smirna! Muqayt ol, qı-bırdama, qıbirdadm-yerge serermen! Menim mmda bir daqqalıq işim bar, şimdi qaytacaqman! - degen.

Gorodovoy buz-buzlağan. O, yerge mıxlanğan qazıq kibi qatıp, cırayı ap-aq kesilgen. Alim şu yerden doğru furuncmın qapısına banp, qapım qaqmağa başlağan.

İçeriden furuncı açuvlı-açuvlı:

-Kim o?- dep bağırğan.

-Menim, men!

-Safta bu vaqıtta ne kerek?

-Sesimden tanımayssmmı yoqsa, men Alim-menîTez aç qapını, yoqsa parlap kirermen, işin yaman olur, beyim!-degen.

Furuncı ne yapsın, açqan. Alimge xoş keldi aytqan ve törge keçmesini rica etkende, Alim:

-Yoq, beyim, törge başqa sefer kelgende keçermen! Sen şimdi cevap ber! Sen bu faqırınm balalarının aç ekenlerini bile tunp, ne için ona qılınasın? Ne için sen ona ötmek bermedin? Aram! Nege xızırlanasın? Bar bir çuval al da kel, tez ol! İçine ötmek toldur. Yaxşı! Şimdi om sögip qaytarğanım için, benim közüm ögünde ona 100 kümüş bereceksin! Qana çıkar!

Alimnin emirlerini alğan furuncı, maymun kibi çevirile ve er emirini şu daqqası yerine ketire. Furuncı paralarını sayıp bergen son, Alim:

-Şimdilik savhqnem qalıp tur! Men sana musafirlikke daa da kele bilirmen, muqayt ol! Eğer bu qartqa yaman söz aytsan, başsız qalacağını bil! - dep, qapıdan çıqqan. Alim soqaqta onın çıqmasını beklep turğan, gorodovoyın yanına barğan da:

-Sen benim degenimni tutqanın için, men seni azat etemen. Bu gece körger şeyinni kimsege aytma! Aydı, toz ol coyul, qorqaq tavşan! - degen.

Alim şu yerden tayfanın evi aldına kelip, atına mingende, doğru Qaraqulaqın evine barğan. Bu sefer Alimge Qaraqulaq,o vaqıtları Qarasuvbazarda

-Hani, niçin boş dönüyorsun, diye sormuş.

-Alim ağa, fırına kovdu, git pexevenk, şimdi gece vakti ekmek olmaz. İnsana biraz dinlenme fırsatı ver miyorsunuz! Dünyadan yok olup da bitmediniz, hın zırlar, diye küfretti, deyince, Alim:

-Haydi öyleyse, düş peşime, beraber gidelim, demiş.

Alim çingenenin önünde dev gibi adım atıyor, çingene ise, onun ardından koşuştur uyormuş. Fırincının evine varmışlar, ama orada bir zabıta memurunun ortaya çıktığını görmüşler. Alim ondan asla çekinmemiş. Ulan, o arslan! Ar salan korkar mı? Ona senin belediye zabıtan ne olacak? Belinde kaması, kılıcı; elinde çiftler çift tabancası ve sırtına kepenegini örtmüş, gözün iyilik görsün!

O aniden belediye zabıtasının üstüne atılmış:

-Sesini çıkmasın, vururum. Eğer canından bezdiysen, bağır. Alim'im. Hadi efendi ol! Dikkatli ol, kıpırdama, kıpırdadığın anda yere sererim! Benim burada bir dakikalık işim var, şimdi döneceğim, demiş.

Belediye zabıtası buz gibi olmuş. O, yere çivilenmiş kazık gibi donup, rengi bembeyaz olmuş. Alim orada doğru fırincının kapısına gidip, kapıyı vurmaya başlamış.

İçeriden fırıncı sinirli sinirli:

-Kim o, diye bağırmış.

-Benim ben!

-Sana bu vakitte ne lâzım?

-Sesimden tanımadın mı yoksa, ben Alim'im. Çabuk aç kapını, yoksa kırıp girerim, işin kötü olur, beyim, demiş.

Fırıncı ne yapsın, açmış. Alim'e hoş geldiniz, dedikten sonra baş köşeye geçmesini rica edince, Alim:

-Yok, beyim, baş köşeye başka zaman gelince geçerim! Sen şimdi cevap ver! Sen bu fakirin çocuklarının aç olduklarını bildiğin halde, niçin ona zahmet ve hınzırlık yapıyorsun? Git bir çuval al da gel, çabuk ol! İçine ekmek doldur. İyi! Şimdi onu azarlayıp geri gön derdiğin için, benim gözümün önünde ona yüz gümüş vereceksin! Haydi çıkar!

Alim'in emrini alan fırıncı, maymun gibi döner ve her emri o dakikada yerine getirir. Fırıncı paraları sayıp verdikten sonra Alim:

-Şimdilik sağlıklı kal! Ben sana misafir olarak gene de gelebilirim, dikkatli ol! Eğer bu ihtiyara kötü söz söylersen, başsız kalacağımı bil, dedikten sonra kapıdan çıkmış. Alim sokakta onun çıkmasını bekleyen belediye zabıta memurunun yanına gitmiş ve:

-Sen benim dediğimi yaptığın için, ben seni azad ediyorum. Bu gece gördüğün şeyleri kimseye söyleme! Haydi, toz ol, kaybol, korkak tavşan, demiş.

Alim oradan çingenenin evinin önüne gelip, atına binince, doru Karakulak'ın evine gitmiş. Bu sefer Alim'e

yaşayan Zumbilov'nın 'Men Alimni korsem, baqıp turmam, atarman!' değini aytqan. Alim biraz külümsirep:

-Zarar yoq, nevbet ona da kelir. Endi saba yaqın olsa kerek, men bir cırım eteyim. Tanda meni uyan-tırsın, - dep er zaman özünifi yata turğan odasına kirgen. Qaraqulaq da yatqan.

Tanda Qaraqulaq onı uyantqanı kibi, Alim pen-cergebaqaraq:

-Biraz çoqça yuqlağanım amma, zararı yoq. Men kene işime vaqtında başlar ve yetiştire bilirim, - değen.

Alim yerinden turıp kiyingenge qadar, Qa-raqulaq'nın qadmı endi ona qara qave pişirip azır-lağan. O qavesini içip tışqa çıqqanda, Qaraqulaq Alimnin tozla-toru atını egerley eken.

Daa saba açılmay, lâkin kün doğuşnı er zaman tozla-torunun sırtından seyir ete eken. Asıl, uzaqtan qızanp atqan tan, onm gönlüne büyük Bir tesir ete eken. Alim bu yerden tozla-torunun sırtına minip, Qaraqulaqqa:

-Aydı sağhqnen qal, qardaş, kör, tan qızanp başladı! Mana iş başında bulunmaq kerek. Men Zumbilovğa ketemen. Baqayım, meni nasıl atar eken. Saba eşi tirsın! - dep bir daa külümsiregen.

Arası çoq keçmeden, Alim Zumbilov'nın bülbül bağçasının içine kirgen. Andan eki qalın çatal alıp, yanı qurumağa başlağan piçenlerni bunp-bunp, ça-talğa qarşı bağlağan da özüne merdiven tarzında bir şey yasağan. Alim endi Zumbilov'nın yaşağan sa-rayına barıp, özü yasağan merdivenni divarğa qarşı ta-yağan ve yavaş-yavaş merdivenden yuqan brmaşıp pencerege çıqqan. O pencereden, Zumbilov'nın sabalıq qara qave içip turğanmı körge ve aman pencerenin camlarına bir tepme urgan. Urgan amma, Zumbilov elindeki qave filcanın tüşüp ketkenini duymay qalğan. O artına aylanıp, ne olğanını qaraycaq vaqıtta, tö-pesinde turğan dağ qartalı -Alimni körge.

Alim:

-Selâm, Zumbilov beyim, sabalar xayır! Menim seninnen körüşmege pek avesligim qozıp, keldim. Qana, sen meni atacaq ekensin, aydı at! Mma, men Alimnen!..

-Yoq, yoq, xayır, men şay demedim, Alim ağa!..

-Öyle olsa, çıkar meni atacaq pıştavmı!

-Mma al... al!

-Demek, toldurup azırladın, yaxşı!.. Aydı tez ol, allana dua et, sana ceennemden bir yer azırlasın! - dep, pıştavnm tapancasını açqan. Zumbilov yal-varıp, Alimnin ayağına yıqalğan.

-Tez tur, aram ölecek! Çıqar zenginliklerini! Mana ıranda kelgenim için, şimdi yüz altın say, çoq beklemeye vaqtım yoq! Aydı, tez ol! - değen.

Alim Zumbilovdan istegen şeylerini alğan sofi, bir daa Qaraqulaq'nın evine qayıtıp kelge. Olarnı Qaraqulaqqa berip, Qarasuvda yaşağan tayfaların en fuqarelerine dağıtılmasını emir etken.

Karakulak, o sıralar Karasupazar'da yaşayan Zumbilov'un "Ben Alim'i görürsem bakıp durmam, vururum " dediğini söylemiş. Alim biraz gülümseyip:

-Zararı yok, nöbet ona da gelir. Artık sabah yaqın olsa gerek, ben biraz uyuyayım. Tan vaktinde beni uyandırırısın, diye her zaman yattığı odaya girmiş. Karakulak da yatmış.

Tan vakti Karakulak onu uyandırınca, Alim pen-cereye bakarak:

-Biraz fazlaca uyumuşum ama, zararı yok. Ben gene işime vaktinde başlar ve yetiştirebilirim, demiş.

Alim yerinden kalkıp giyinene kadar, Karakulak'ın karısı hemen ona kara kahve pişirip hazırlamış. O kah-vesini içip dışarıya çıkarken, Karakulak Alim'in doru atını eğerliyormuş.

Daha sabah olmamış, ama güneşin doğuşunu her zaman kül rengine kaçan doru atının üstünde sey-redermiş. Alim orada külrengine kaçan doru atının üs-tüne binip, Karakulak'a:

-Haydi sağlıkla kal, kardeşim, bak tan kızarmaya başladı! Benim iş başında olmam gerek. Ben Zumbilov'a gidiyorum. Bakalım, beni nasıl vurmuş. Sabahleyin işitirsın, diye bir daha gülümsemiş.

Aradan çok geçmeden, Alim Zumbilov'un bülbül bahçesinin içine girmiş. Oradan iki kalın çatal (tahta) alıp, yeni kurumaya başlayan otları büküp büküp çatala bağlamış ve kendine merdiven gibi bir şey yapmış. Alim artık Zumbilov'un yaşadığı saraya gidip, kendinin yap-tığı merdiveni duvara dayamış ve yavaş yavaş mer-divenden yukarıya tırmanıp pencereye çıkmış. O, pen-cereden Zumbilov'un sabah kahvesini içtiğini görmüş ve hemen pencerenin camlarına tekme vurmuş. Vurmuş ama, Zumbilov da elindeki kahve fincanının yere düş-tüğünü bile fark edememiş. O, arkasına dönüp, ne ol-duğuna bakacağı zaman, tepesinde duran dağ kartalı Alim'i görmüş.

Alim:

-Selâm, Zumbilov kardeşim, günaydın! Ben se-ninle görüşmeyi çok isteyerek geldim. Hani, sen beni vuracaktıydın, haydi vur! İşte ben Alim'im!

-Yo, yo, hayır, ben öyle demedim, Alim ağa!

-Öyleyse çıkar beni vuracağın tabancayı!

-İşte al...al!

-Demek, doldurup hazırladın, iyi! Haydi çabuk ol, Allah'ına duanı yap, sana ceennemden bir yer ha-zırlasın, diye tabancasını açmış. Zumbilov yalvararak Alim'in ayağına yıkılmış.

-Çabuk kalk, haram öleceksin! Çıkar zen-ginliklerini! Bana buraya geldiğim için, şimdi yüz altın say, çok beklemeye vaktim yook! Haydi çabuk ol, demiş.

Alim Zumbilov'dan istediği şeyleri aldıktan sonra, bir daha Karakulak'ın evine dönmüş. Onları Ka-rakulak'a verip, Karasu 'da yaşayan çingenelerin en fa-kirlerine dağıtmasını emretmiş.

ALİMNİN EZİYETLENMESİ

Alim, Celâl mirza Kıpçakskiynin yapqan xianetliginen, tutulğan. O, özünün Töben köy yaqmlanndaki qoşunda, Alimnin xasta yatqanını erteden anlap, politsiyağa bildirgen. Politsiya kayası, bu xaberni alğanı kibi, özünen beraber elli-altmış asker alıp, qoşunu çevre-çetten sardırğan. Alim bu vaqıt yuqlay eken. Onı yuqu arasında apansızdan tutqan, ellerini, ayaqlarını bağlağan ve arabaya qoyıp, Qarasuvğa ketirgenler.

-Alim tutuldı! - değan xaber, yıldırım çabikliginen ortahqqa cayrağan. Bu xaberni, Aqmescit politsiyası" -avrida gübernatonna, Tavrida gübernatorı da, aman padişaha yetiştirgen.

Padişa xaberni alğanı kibi, Alimni beş yüz soldat arasından keçirip, arqasına üç bin çubuq urulmasını, emir etken.

Padişanın emiri, tez bir vaqıt içinde, Qnığa yetken. Bu emirni yerine ketirmek için prikazlar asılğan. Alimni urmaq için, sağlam fişqm çubuqlar ketirilip azırlanğan.

Alimnin böyle bir ağır vaziyetke qalğanını anlağan şu etrafını köyleri, ona urulacaq bin çubuqı satıp alğan ve başındaki qalpağın üç kere tol-dunp, selâmetlik yol parası bergenler.

Alimni çubuqnen uracaqta, üstündeki ur-balarını çıqartıp, bir talekenin üstüne yüzüqoyun yatqızğanlar. Onın ellerini ve ayaqlarını yaxşı etip buğavlağan son, beş yüz askerni eki yaqlap tizgen ve onların ellerine birer çubuq tut-turğanlar. Talekeni, bu askerlernin arasından ke-çirgende asker başları onların artlarında tunp, as-kerlerge:

-Quvetli urunız! - dep, emir ete ekenler.

Alimni urmaq istemegen askerlernin özünü, asker başlan tobulğı qamçıların ura ekenler.

Ceza pek ağır eken. Alim, başta urulğan çu-buqların acısına dayanamağanından, arqasına çubuq urulğan sayın çapalana, inrana eken. Lâkin, onın düşmanğa nisbeten, keskin açuv biylegen köz-lerinde, bir tamçı yaş bile körünmegen.

Alimnin arqasına urulğan er bir çubuqın as-tından fişqırıp çıqqan qara qan, talekeden yerge çı-bırğan.. Axır sofiu, Alimnin başından esi ketip, ba-yılıp qalğan.. Buna baqmadan, onı ep urganlar. Urulacaq çubuqların episi urulup bitken son, onı xastaxaneye alıp, arqasının qanını cuvğanlar.

Alim xastaxanede üç ay yatqan. Xastalıqtan tur-ğanı kibi, onı maxsus yaphılğan, demir qafeske qapap, yanına dört asker qoyğanlar da, onı sürgün etkenler.

ALİM'E EZİYET EDİLMESİ

Alim, Celâl Kıpçakski'nin yaptığı ihanet sonucu yakalamış. O, kendinin Töben yakınlarında bulunan ağılında, Alim'in hasta yattığını önceden anlayıp, polis karakoluna bildirmiş. Polis karakolunun kâhyası, bu haberi alınca, kendi ile beraber elli altmış asker alıp, ağılın etrafını kuşatmış. Alim o zaman uyuyormuş. Onu uyurken aniden yakalamış, ellerini, ayaklarını bağlamış ve arabaya koyup, Karasu'ya getirmişler.

-Alim yakalandı, haberi yıldırım çabukluğu ile et-rafa yayılmış. Bu haberi Aqmescit polisi, Kırım valisine, Kırım valisi de hemen padişaha ulaştırmış.

Padişah haberi alır almaz, Alim'i beş yüz asker ara-sından geçirip, sırtına üç bin çubuk vurulmasını em-retmiş.

Padişahın emri, kısa zaman içinde, Kırım'a ulaş-mış. Bu emri yerine getirmek için emirler ilân edilmiş. Alim'i vurmak için, sağlam sürgün çubukları getirilip hazırlanmış.

Alim'in böyle zor bir durumda kaldığını anlayan etraftaki köyler, ona vurulacak sürgün çubuklarını sahn almış ve başlarındaki kalpağı üç kere dolduracak kadar, selâmetle gitmesi için yol parası vermişler.

Alim'e çubukla vuracakları zaman üstündeki el-biselerini çıkartıp, bir arabanın üstüne yüzükoyun ya-tırmışlar. Onun elleri ve ayaklarını iyice zincirledikten sonra, beş yüz askeri iki tarafa dizmiş ve onların ellerine birer çubuk tutturmuşlar. Dört tekerli arabayı, bu as-kerlerin arasından geçirirken asker başları onların ar-kalarında durup, askerlere:

-Kuvvetle vurun, diye emr ediyorlarmış.

Alim'e vurmak istemeyen askerlere ise asker başlan kızılcık ağacından yapılmış kamçı ile vuruyorlarmış.

Ceza çok ağırmış. Alim önce vurulan çubukların acısına dayanamadığı için, sırtına çubuk vuruldukça, kıvraniyormuş. Fakat, onun düşmana nisbetle daha kes-kin hınç biriken gözlerinde bir damla yaş bile gö-rülmemiş.

Alim'in sırtına vurulan her çubuğun altından fiş-kırarak çıkan kara kan, arabadan yere akmış. En so-nunda, Alim kendini kaybederek bayılıp kalmış., bu du-ruma bakmadan, ona hep vurmuşlar. Vurulacak çubukların hepsi vurulup bittikten sonra, onu has-tahaneye götürüp, sırtının kanını yıkamışlar.

Alim hastahanede üç ay yatmış. Hastalıktan kur-tulduğu gibi, onu husûsî yaptırılan, demir kafese ka-patıp, yanına dört asker koymuşlar ve sürgün et-mişler.

Alimni alıp ketkenlernift öğüne, yolda noğaylar çıqalar. Askerlerni öldürgenler, qafesni parlap, Alimni qurtarğanlar. Arabağa yekilgen ögüzlerni ise, soyıp aşğanlar.

Bundan son, Alim noğayhqta qaçaqlıq etip, yaşamağa başlağan. Mmda, Alim ayvan yatqan mağazlarda, toban túbünde gizlenip cürgen. Alim bir daa, Qırımğa qayıp kelgen, amma artıq Qırmda yaşamaq mümkün olmaycağını aftlağanmdan, arqadaşlarınm yardımınen Türkiyege qaçqan

Alim'i götürenlerin önüne, yolda nogaylar çıkmışlar. Askerleri öldürmüşler, kafesi paarçalayıp Alim'i kurtarmışlar. Arabaya koşulan öküzleri ise, kesip yemişler.

Bundan sonra Alim nogaylıkta kaçak olarak yaşamaya başlamış. Burada Alim hayvanların yattıkları yerlerde, saman diplerinde saklanarak dolaşmış. Alim bir daha Kırım'a dönüp gelmiş, ama artık Kırım'da yaşamının mümkün olmayacağını anladığı için, arqadaşlarının yardımıyla Türkiye'ye kaçmış.

